

แนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่  
การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

สมบูรณ์ ภูระหงษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการ  
บริหารการศึกษา  
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา  
มิถุนายน 2551

แนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่  
การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

สมบูรณ์ ภูระหงษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มิถุนายน 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

THE DEVELOPMENT GUIDELINES OF TEACHERS IN THE FUNDAMENTAL SCHOOLS

UNDER THE OFFICE OF PHRANAKHON SI AYUTTHAYA

EDUCATIONAL SERVICE AREA 2

SOMBOON PURAHUNG

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the

Master of Education Degree in Educational Administration

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

June 2008

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

แนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน  
เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

โดย	สมบูรณ์ ภูระหงษ์
สาขา	การบริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร.อมรรัตน์ สนั่นเสียง
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา รุ่งราตรี

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ  
(ดร.ชิตชัย สนั่นเสียง)

..... กรรมการ  
(ดร.อมรรัตน์ สนั่นเสียง)

..... กรรมการ  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา รุ่งราตรี)

..... กรรมการ  
(ดร.ปฐมพงศ์ ศุภเลิศ)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของ  
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

..... อธิการบดี  
(รองศาสตราจารย์สุวิทย์ เทียรทอง)

มิถุนายน พ.ศ. 2551

สมบูรณ์ ภูระหงษ์. (2551). แนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน  
เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).  
พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. อาจารย์ที่ปรึกษา :  
ดร.อมรรัตน์ สนั่นเสียง, ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา รุ่งราตรี.

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาครูผู้สอน เพื่อศึกษาความเหมาะสม  
และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน  
เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ 1) ผู้ทรงคุณวุฒิ  
จำนวน 5 คน 2) ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 150 คน  
เครื่องมือที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่ามัธยฐาน  
ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t-test)

#### ผลการวิจัยพบว่า

แนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา  
พระนครศรีอยุธยา เขต 2 ที่สร้างขึ้นตรงตามเนื้อหา โครงสร้าง และหลักวิชาการ มีความเหมาะสม  
และมีความเป็นไปได้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน 32 รายการ ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1) การหาความ  
จำเป็นการพัฒนาครูผู้สอน ประกอบด้วย 5 รายการ ได้แก่ การสำรวจความต้องการพัฒนา  
ครูผู้สอน การวิเคราะห์ความจำเป็นที่ต้องการให้พัฒนา ขั้นตอนที่ 2) การวางแผนการพัฒนา  
ครูผู้สอน ประกอบด้วย 7 รายการ ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์สอดคล้องตอบสนองความ  
ต้องการพัฒนาครูผู้สอน การกำหนดหลักสูตรเนื้อหาเหมาะสมกับการพัฒนาครูผู้สอน ขั้นตอนที่ 3)  
การดำเนินการพัฒนาครูผู้สอน ประกอบด้วย 9 รายการ ได้แก่ การจัดอบรม ประชุมสัมมนาและ  
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดศึกษาดูงานตามหน่วยงานต่าง ๆ การส่งเสริมสนับสนุนให้ศึกษาต่อใน  
ระดับที่สูงขึ้น ขั้นตอนที่ 4) การประเมินผลการพัฒนาครูผู้สอน ประกอบด้วย 6 รายการ ได้แก่ แต่งตั้ง  
คณะกรรมการประเมินผลการพัฒนาครูผู้สอน คณะกรรมการกำหนดมาตรฐาน ตัวชี้วัดในการ  
ประเมินครูผู้สอน คณะกรรมการประเมินผลระหว่างดำเนินการ และขั้นตอนที่ 5) การนำผลการพัฒนา  
ไปใช้ ประกอบด้วย 5 รายการ ได้แก่ การนำผลการพัฒนาไปใช้พัฒนาการเรียนรู้และจัด  
กระบวนการเรียนการสอน การนำผลการพัฒนาไปใช้พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน  
การนำผลการพัฒนาไปใช้เพื่อประกอบการให้รางวัลยกย่องเชิดชูเกียรติครูผู้สอน เป็นต้น

Somboon Phurahong. (2008). **The Development Guidelines of Teachers in the Fundamental Schools under the Office of Phranakhon Si Ayutthaya Educational Service Area 2.**

Master's Thesis, M.Ed. (Education Management). Phranakhon Si Ayutthaya:

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat Univesity. Advisory Committee:

Dr.Amorrrat Sananseang, Assistant Professor Kanchana Rungratri.

### ABSTRACT

This research aimed to build guidelines to develop teachers, study the suitability and feasibility in the fundamental schools under the Office of Phranakhon Si Ayutthaya Educational Service Area 2. The population consisted of 3 groups with different samples namely; 1) 5 educational veterans, 2) 17 educational experts, and 3) 150 school administrators. The questionnaires were used as the collection tool. The data were analyzed with various statistical methods namely median, Inter -Quartile range, mean, standard deviation, and t-test.

The findings indicated that the development guidelines of teachers in the fundamental schools under the Office of Phranakhon Si Ayutthaya Educational Service Area 2 were consistent, suitable and feasible for 5 steps within 32 items as follows: 1) searching for the needs of teacher development including 5 items such as the requirement survey of the teacher development and analyzing the necessity of the development, 2) teacher development planning including 7 items such as setting the objectives in accordance with the needs of the teacher development and creating the appropriate curriculums for the teacher development, 3) teacher development performance including 9 items such as holding the trainings and seminars to exchange some knowledge and educational visits in other organizations, and further studies support, 4) teacher development evaluation including 6 items such as the evaluation committee appointment, standards and indicators creation to assess the teachers' performance, and the committee appointment to assess the teachers during their performance, and 5) uses of the development results including 5 items such as using the development results to improve learning and teaching processes, students' characteristics, to reward and to honor teachers.

## กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ดร.อมรรัตน์ สนั่นเสียง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา รุ่งราตรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจน วิทยานิพนธ์สำเร็จลง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วิชา สรวงแสง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ อุตติ ดร.ปฐมพงศ์ ศุภเลิศ นางปาลิดา กุลรุ่งโรจน์ และดร.ภุชงค์ วัฒนา ในฐานะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และให้คำแนะนำด้านการใช้ภาษาของ แบบสอบถามงานวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารสถานศึกษาสำนักเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยาเขต 2 ที่กรุณาสละเวลาตรวจสอบแบบสอบถามและเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อให้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.ชิดชัย สนั่นเสียง ที่ให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ประโยชน์และคุณค่าอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นสิ่งบูชาพระคุณ บิดา มารดา ครู อาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

สมบูรณ์ ภูระหงษ์

## สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย .....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ .....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ .....	ซ
สารบัญตาราง .....	ญ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฎ
<b>บทที่</b>	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา .....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย .....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ .....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิด และหลักการที่เกี่ยวกับการพัฒนาครูผู้สอน .....	7
ความหมายของแนวทางการพัฒนาครูผู้สอน .....	7
ความสำคัญของการพัฒนาครูผู้สอน .....	9
ความมุ่งหมายของการพัฒนาครูผู้สอน .....	11
ความต้องการพัฒนาครูผู้สอน .....	12
หลักการพัฒนาครูผู้สอน .....	14
การพัฒนาครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 .....	16
การพัฒนาครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู.....	17



สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ) แนวทางและกระบวนการพัฒนาครูผู้สอน.....	19
แนวทางการพัฒนาครูผู้สอน .....	12
กระบวนการพัฒนาครูผู้สอน .....	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	40
งานวิจัยในประเทศ .....	40
งานวิจัยต่างประเทศ.....	42
สรุปแนวคิด หลักการ ที่นำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย .....	43
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	44
ขั้นตอนที่ 1 สร้างแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	
สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2.....	44
ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของ	
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	
พระนครศรีอยุธยา เขต 2.....	46
ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของ	
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	
พระนครศรีอยุธยา เขต 2.....	48
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล .....	51
ตอนที่ 1 ผลการสร้างแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 .....	51
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของ	
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	
พระนครศรีอยุธยา เขต 2.....	53
ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของ	
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	
พระนครศรีอยุธยา เขต 2.....	59



## สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	การสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของนักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ..	25
2	ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคะแนนความเหมาะสม ของแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชั้นตอนที่ 1 การหาความจำเป็นการพัฒนา ครูผู้สอน ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ .....	53
3	ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคะแนนความเหมาะสม ของแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชั้นตอนที่ 2 การวางแผนการพัฒนาครูผู้สอนตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ.....	54
4	ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคะแนนความเหมาะสม ของแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชั้นตอนที่ 3 การดำเนินการพัฒนาครูผู้สอนตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ .....	55
5	ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคะแนนความเหมาะสม ของแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการพัฒนาครูผู้สอนตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ.....	57
6	ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคะแนนความเหมาะสม ของแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชั้นตอนที่ 5 การนำผลการพัฒนาไปใช้ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ .....	58
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที่ของคะแนนความเป็นไปได้ในภาพรวม แต่ละ ชั้นตอนของแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา .....	59
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที่ของคะแนนความเป็นไปได้ ของแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชั้นตอนที่ 1 การหาความจำเป็นการพัฒนาครู ผู้สอน ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารสถานศึกษา .....	60
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที่ของคะแนนความเป็นไปได้ ของแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชั้นตอนที่ 2 การวางแผนการพัฒนาครูผู้สอน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ...	61

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง

		หน้า
10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที่ ของคะแนนความเป็นไปได้ ของแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชั้นตอนที่ 3 การดำเนินการพัฒนาครูผู้สอน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา.....	62
11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที่ ของคะแนนความเป็นไปได้ ของแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการพัฒนาครูผู้สอนตามความคิดเห็น ของผู้บริหารสถานศึกษา .....	64
12	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที่ ของคะแนนความเป็นไปได้ของ แนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชั้นตอนที่ 5 การนำผลการพัฒนาไปใช้ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา.....	65

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

## สารบัญภาพประกอบ

### ภาพประกอบ

	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
2 สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	50

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา